

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ..... 2019 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych czynności sądów w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych

Na podstawie art. 41 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 23, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowych czynności sądów w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 1657) wprowadza się następujące zmiany:

1) § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe czynności podejmowane w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych, ustala ich porządek oraz sposób dokonywania, w tym:

- 1) sposób uwierzytelniania dokumentów przeznaczonych do użytku za granicą;
- 2) sposób wykonywania czynności dotyczących osób korzystających z immunitetów na podstawie wiążącego Rzeczpospolitą Polską prawa międzynarodowego oraz z przywilejów dyplomatycznych i konsularnych, a także czynności z ich udziałem;
- 3) tryb ustalania obywatelstwa;
- 4) szczegółowy tryb występowania o pomoc prawną i udzielania takiej pomocy sądom i innym organom państw obcych;
- 5) szczegółowy tryb występowania o wydanie osób ściganych lub skazanych;
- 6) tryb współpracy sądów z konsulami i przedstawicielstwami dyplomatycznymi;

---

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 3,5,106,138.

- 7) sposób realizacji zadań związanych ze współpracą międzynarodową sądów powszechnych;
- 8) tryb występowania o udzielenie tekstu prawa obcego, wyjaśnienie obcej praktyki sądowej lub o informację co do istnienia wzajemności w stosunkach z państwem obcym

§ 2. Przepisów niniejszego rozporządzenia nie stosuje się, jeżeli przepisy odrębne albo prawo międzynarodowe regulują czynności sądów powszechnych w sposób odmienny.”;

- 2) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. O wszystkich sprawach, w których stroną jest państwo obce lub jego organy, sądy zawiadamiają ministra właściwego do spraw zagranicznych zwięźle przedstawiając przedmiot sprawy i wskazując państwa lub organy, których sprawa dotyczy.”;

- 3) § 4¹ otrzymuje brzmienie:

„§ 4¹. Czynności w zakresie obrotu prawnego z zagranicą wykonuje się poza zwykłą kolejnością spraw, jeżeli wniosek został oznaczony przez organ wzywający jako pilny.”;

- 4) w § 5 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Sąd wskazuje ponadto datę, na którą stan prawny powinien być ustalony, oraz na żądanie Ministra Sprawiedliwości przesyła akta sprawy.”;

- 5) § 7 otrzymuje brzmienie:

„§ 7. Wniosek o udzielenie pomocy prawnej skierowany do sądu miejscowo niewłaściwego podlega, przed jego rejestracją w wydziale, niezwłocznemu przekazaniu zarządzeniem przewodniczącego sądowi właściwemu, o czym informuje się organ wzywający.”;

- 6) § 9 otrzymuje brzmienie:

„§ 9. Na życzenie organu wzywającego, lub gdy wynika to z przyjętej praktyki, sąd, który wykonuje wniosek o pomoc prawną, potwierdza przyjęcie wniosku, wskazuje numer telefonu i telefaksu, a także osobę z którą można kontaktować się w sprawie

wykonania wniosku i adres poczty elektronicznej, oraz udziela innych niezbędnych informacji.”;

7) w § 11:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Na wniosek, a jeśli sąd uzna to za konieczne także z urzędu, do pism podlegających doręczeniu za granicą dołącza się sporządzone przez tłumacza przysięgłego ich tłumaczenie na język urzędowy państwa wezwanego, a jeżeli w państwie wezwanym obowiązuje kilka języków urzędowych, na jeden z języków urzędowych miejsca, w którym ma zostać dokonane doręczenie, albo na inny język wskazany przez to państwo.”,

b) uchyla się ust. 2;

8) § 13 otrzymuje brzmienie:

„§ 13. Sąd polski, sporządzając wniosek, rozważa, czy nie dotyczy on czynności, których dokonanie mogłoby naruszyć suwerenność, bezpieczeństwo, porządek publiczny lub inne podstawowe interesy państwa wezwanego. W razie potrzeby sąd zwraca się o informację w powyższym zakresie do ministra właściwego do spraw zagranicznych.”;

9) w § 14:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Pisma podlegające wysłaniu do organów zagranicznych, przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych państw obcych w Rzeczypospolitej Polskiej, przedstawicielstw dyplomatycznych lub konsulów Rzeczypospolitej Polskiej podpisuje sędzia; w zakresie powierzonych czynności pisma może podpisywać referendarz sądowy lub asesor sądowy.”,

b) uchyla się ust. 3;

10) w § 15 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. W razie konieczności przesłania oryginału dokumentu sąd sporządza odpisy dokumentu i jego tłumaczenia, które dołącza do akt sprawy.”,

3. Pismo wraz z jego tłumaczeniem łączy się z załącznikiem, tak aby nie było niebezpieczeństwa ich utraty lub zamiany. Tłumaczenie pisma łączy się bezpośrednio z

nim, a tłumaczenie każdego z załączników łączy się bezpośrednio z każdym z nich. Liczbę i rodzaj załączników wymienia się w przesyłanym piśmie. Fotografie, karty z próbkami pisma i inne tego rodzaju materiały nakleja się na arkuszu papieru, wskazując, jaką osobę lub przedmiot przedstawiają.”;

11) § 16 otrzymuje brzmienie:

„§ 16. Korespondencję nie dotyczącą pomocy prawnej, otrzymaną przez sądy bezpośrednio od sądów i innych organów państwa obcego oraz od przedstawicielstw dyplomatycznych lub urzędów konsularnych państw obcych przesyła się do wglądu prezesowi sądu do którego wpłynęła, wraz z odpowiedzią przygotowaną w języku polskim, w celu nadania dalszego biegu.”;

12) uchyla się § 17;

13) § 18 i 19 otrzymują brzmienie:

„§18 ust.1. Pisma podlegające wysłaniu za granicę prezes sądu kieruje do Ministra Sprawiedliwości:

1) jeżeli mają być wysłane do państwa, z którym jest zawarta umowa międzynarodowa przewidująca porozumiewanie się sądów za pośrednictwem organów centralnych;

2) jeżeli mają być wysłane do państwa, z którym jest brak stosunków dyplomatycznych albo w innych wyjątkowych wypadkach;

3) jeżeli dotyczą wniosków o wydanie osób ściganych lub skazanych, o przejęcie lub przekazanie ścigania karnego oraz o przejęcie lub przekazanie osób skazanych do wykonania wyroku.

2. W sprawach cywilnych wysłanie pism osobom przebywającym albo mającym siedzibę za granicą może nastąpić również bezpośrednio, jeżeli nie uchybia to obowiązującym przepisom.

§ 19 ust. 1. W przypadku gdy prośba osoby przebywającej lub mającej siedzibę za granicą dotyczy wydania dokumentów albo udzielenia informacji poza toczącym się postępowaniem sądowym, od których należy się opłata, odpowiedź dla wnioskodawcy, wraz z przygotowanym dokumentem, przesyła się razem z pismem przewodnim do przedstawicielstwa dyplomatycznego lub konsula Rzeczypospolitej Polskiej. W piśmie

przewodnim należy zamieścić prośbę o doręczenie korespondencji za pobraniem należnych opłat, których wysokość należy wskazać w tym piśmie.

2. Jeżeli w imieniu osoby, o której mowa w ust. 1, zwraca się przedstawicielstwo dyplomatyczne lub urząd konsularny jej państwa w Rzeczypospolitej Polskiej, dokument przesyła się temu przedstawicielstwu lub urzędowi wskazując wysokość opłaty i numer rachunku bankowego sądu, na który należy dokonać wpłaty.”;

14) w § 22 uchyla się ust. 2;

15) § 23 i 24 otrzymują brzmienie:

„§ 23. 1. W razie bezpośredniego zwrócenia się do sądu przez przedstawicielstwa dyplomatyczne wykonujące funkcje konsularne oraz urzędy konsularne państw obcych w Polsce, sądy, niezwłocznie po załatwieniu lub wyjaśnieniu sprawy udzielają odpowiedzi przesyłając ją przez prezesów tych sądów.

2. Do czasu zgłoszenia zastrzeżeń przez przedstawicielstwo lub urząd, o których mowa w ust. 1, korespondencja odbywa się bezpośrednio.

3. We wniosku o udzielenie informacji określonej w przepisach odrębnych kierowanym bezpośrednio do przedstawicielstwa lub urzędu, o których mowa w ust. 1, sąd wskazuje związek przedmiotu wniosku z funkcjonowaniem tej placówki, a także wyjaśnia przyczyny, dla których pismo kierowane jest bezpośrednio, z pominięciem trybu odezwy o pomoc prawną.

4. Korespondencję kierowaną bezpośrednio do przedstawicielstw lub urzędów, o których mowa w ust. 1, sporządza się z zastosowaniem formuł grzecznościowych przy zapewnieniu estetyki odpowiadającej zasadom kurtuazji w stosunkach międzynarodowych.

§ 24. Językiem urzędowym dla korespondencji między przedstawicielstwami dyplomatycznymi i konsulami państw obcych w Polsce a sądami jest język polski. Tłumaczenie dołącza się na żądanie.”;

16) W dziale II tytuł Rozdziału 4 otrzymuje brzmienie:

"Sposób wykonywania czynności dotyczących osób korzystających z przywilejów i immunitetów wynikających z prawa międzynarodowego oraz czynności z udziałem tych osób.”;

17) § 26 otrzymuje brzmienie:

„§ 26. Sąd, zwracając się do ministra właściwego do spraw zagranicznych o informację w sprawie tego, czy dana osoba lub jednostka organizacyjna korzysta w Rzeczypospolitej Polskiej z immunitetu wynikającego z prawa międzynarodowego, przedstawia zwięzłe informacje o stanie faktycznym i przedmiocie sprawy oraz poczynionych ustaleniach co do immunitetu danej osoby.”;

18) w § 27 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadku zrzeczenia się przez państwo obce lub organizację międzynarodową immunitetu przysługującego danej osobie sąd, po otrzymaniu zawiadomienia o zrzeczeniu, przesyła do ministra właściwego do spraw zagranicznych przeznaczony dla strony pozwanej, uczestnika postępowania, lub innego podmiotu biorącego udział w postępowaniu odpis pozwu, wniosku lub innego pisma wszczynającego postępowanie oraz wezwanie na termin posiedzenia.”;

19) w § 28 ust.1 otrzymuje brzmienie:

„§ 28. 1. Pisma przeznaczone do doręczenia w sprawach dotyczących:

1) funkcjonowania misji dyplomatycznych, urzędów konsularnych lub przedstawicielstw organizacji międzynarodowych akredytowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz członków ich akredytowanego personelu;

2) osób zatrudnionych przez misje dyplomatyczne, urzędy konsularne lub przedstawicielstwa organizacji międzynarodowych, a niebędących członkami akredytowanego personelu;

3) nabycia lub użytkowania nieruchomości przez misje dyplomatyczne, urzędy konsularne i przedstawicielstwa organizacji międzynarodowych,

- przesyła się do ministra właściwego do spraw zagranicznych.”;

20) w § 29:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Jeżeli zachodzi potrzeba przesłuchania w charakterze świadka lub występowania w charakterze biegłego lub tłumacza osoby korzystającej z immunitetu dyplomatycznego, wynikającego z prawa wewnętrznego lub międzynarodowego, w szczególności przepisów Konwencji wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych, sporządzonej w Wiedniu dnia 18 kwietnia 1961 r.

(Dz. U. z 1965 r. Nr 37, poz. 232), sąd zwraca się do tej osoby, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw zagranicznych, o wyrażenie zgody.”,

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„§ 6. Prawidłowość sporządzenia wezwania sprawdza, przed jego wysłaniem, prezes sądu lub upoważniony sędzia, asesor sądowy lub referendarz sądowy.”;

21) uchyla się § 31;

22) w § 32 ust.1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. W razie konieczności wezwania do osobistego stawiennictwa na rozprawę przed sądem polskim osoby zamieszkałej za granicą w celu przesłuchania jej w charakterze strony, świadka lub biegłego bądź dokonania konfrontacji, sąd wysyła do tej osoby wezwanie, w trybie określonym w § 18.”

2. W wezwaniu zamieszcza się pouczenie o tym, że osoba wzywana, na jej żądanie, otrzyma w wysokości określonej prawem polskim zwrot wydatków koniecznych związanych ze stawiennictwem do sądu, w tym kosztów przejazdu, utrzymania i noclegu oraz równowartość utraconego zarobku z powodu stawiennictwa na wezwanie sądu, oraz pouczenie o możliwości przyznania jej przez sąd wzywający zaliczki na koszty podróży i na utrzymanie w miejscu przesłuchania.”;

23) w § 35:

a) w ust.1:

- wprowadzenie do wyliczenia w ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sąd ustala obywatelstwo osoby zamieszkałej lub przebywającej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie posiadanych przez nią dokumentów, w szczególności:”,

- punkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) dowodu osobistego, paszportu lub potwierdzenia posiadania obywatelstwa polskiego, wydanych przez organ polski;”,

- uchyla się pkt 5,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Ustalenia obywatelstwa można dokonać także na podstawie informacji z rejestrów państwowych, w szczególności systemu PESEL – SAD i Centralnego Rejestru Danych o Nabyciu i Utracie Obywatelstwa Polskiego.”;

- 24) w § 37:
- a) wprowadzenie do wyliczenia zawartego w § 37 otrzymuje brzmienie:
„Przy zwracaniu się o udzielenie pomocy prawnej do konsul Rzeczypospolitej Polskiej, sądów i innych organów państw obcych sądy sporządzają następujące rodzaje wniosków:”,
  - b) pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) o przesłuchanie osoby, w szczególności w charakterze świadka;”,
  - c) dodaje się pkt 5 - 7 w brzmieniu:
„5) o przekazanie wniosku o udzielenie pomocy prawnej;
6) o sporządzenie i poświadczenie wypisu, odpisu, wyciągu i kopii dokumentów, własnoręczności podpisu i znaku ręcznego;
7) o poświadczenie daty okazania dokumentu, poświadczenie pozostawania osoby przy życiu lub w określonym miejscu.”;
- 25) w § 39 ust.1 otrzymuje brzmienie:
„§ 39. 1. Wnioski o doręczenie pism i przesłuchanie obywateli polskich przebywających za granicą można kierować do przedstawicielstw dyplomatycznych lub konsul Rzeczypospolitej Polskiej w celu wykonania w ramach ich kompetencji.”;
- 26) użyte w § 39 ust. 2, § 40 ust. 1, § 43 ust. 3, § 45 ust. 1, w różnej liczbie i różnym przypadku wyrazy „urząd konsularny Rzeczypospolitej Polskiej” zastępuje się użytymi w odpowiedniej liczbie i odpowiednim przypadku wyrazami „konsul Rzeczypospolitej Polskiej”;
- 27) w § 43 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:
„4. W stosownych przypadkach do pisma podlegającego doręczeniu dołącza się pouczenie o prawie adresata do odmowy odbioru korespondencji przewidziane w przepisach odrębnych.”;
- 28) w § 48 uchyla się ust. 2;

29) w § 49 dodaje się ust. 4 i 5 w brzmieniu:

„4. Jeżeli w toku posiedzenia przeprowadzono czynności tylko w języku polskim, przewodniczący zarządza sporządzenie transkrypcji protokołu sporządzonego za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk.

5. Jeżeli w toku posiedzenia przeprowadzono czynności również w języku obcym, przewodniczący zarządza sporządzenie transkrypcji protokołu sporządzonego za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk wyłącznie na wniosek sądu wzywającego.”;

30) w § 51 :

a) uchyla się ust. 1,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W celu doręczenia pism, których tłumaczenie na język polski nie zostało dołączone, sąd wzywa adresata do stawienia się w sądzie pouczając o prawie do odmowy przyjęcia pisma.”;

31) dodaje się § 70¹ i 70² w brzmieniu:

„§ 70¹ 1. Przekazując Ministrowi Sprawiedliwości odpis prawomocnego postanowienia o jakim mowa w art. 603§1 Kodeksu postępowania karnego i akta sprawy, Sąd dołącza informację o stosowanym wobec osoby ściganej środku zapobiegawczymi i okresie jego trwania.

2. Odpis postanowienia Ministra Sprawiedliwości wydanego w wyniku rozstrzygnięcia wniosku państwa obcego Sąd w razie potrzeby tłumaczy na właściwy języki wraz z tłumaczeniem doręcza osobie, której dotyczy wniosek, jej obrońcy i prokuratorowi.

3. Sąd przesyła niezwłocznie Ministrowi Sprawiedliwości dowód doręczenia korespondencji, o której mowa w pkt 2.

§70² 1. O ile postanowiono o wydaniu osoby ściganej lub skazanej Sąd ustala miejsce i datę przekazania tej osoby właściwym organom państwa wzywającego i podejmuje czynności niezbędne w celu wykonywania postanowienia. Przepis §47 ust.1 stosuje się odpowiednio.

2. O miejscu i dacie przekazania Sąd zawiadamia niezwłocznie Ministra Sprawiedliwości.”

32) w załączniku numer 5:

a) punkt 1 pouczenia otrzymuje brzmienie :

„Pozwany może przed pierwszym posiedzeniem wyznaczonym na rozprawę wnieść odpowiedź na pozew. Przewodniczący może zarządzić wniesienie odpowiedzi na pozew w wyznaczonym terminie nie krótszym niż dwa tygodnie. Odpowiedź na pozew złożona po terminie podlega zwrotowi. Przewodniczący może także przed pierwszym posiedzeniem wyznaczonym na rozprawę zobowiązać strony do złożenia dalszych pism przygotowawczych oznaczając porządek składania pism, termin, w którym należy je złożyć i okoliczności, które mają być wyjaśnione. Sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobniła, że nie zgłosiła ich w odpowiedzi na pozew bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności.”;

b) punkt 2 pouczenia otrzymuje brzmienie :

„Strona może aż do zamknięcia rozprawy przytaczać okoliczności faktyczne i dowody na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej. Sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobniła, że nie zgłosiła ich we właściwym czasie bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Sąd pomija twierdzenia i dowody, jeżeli są powoływane jedynie dla zwłoki lub okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione.”;

33) w załączniku numer 7:

a) punkt 1 pouczenia otrzymuje brzmienie :

„Strony lub uczestnicy postępowania, które nie mają miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedziby w Rzeczypospolitej Polskiej lub innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, jeżeli nie ustanowiły pełnomocnika do prowadzenia sprawy zamieszkałego w Rzeczypospolitej Polskiej powinni w ciągu 14 dni wskazać pełnomocnika do doręczeń w Rzeczypospolitej Polskiej. Po bezskutecznym upływie wskazanego terminu pisma przeznaczone dla stron lub uczestników postępowania będą zgodnie z art. 1135⁵ kodeksu postępowania cywilnego, dołączone do akt sprawy ze skutkiem doręczenia.”;

b) punkt 3 pouczenia otrzymuje brzmienie:

„Pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny, w sprawach własności przemysłowej także rzecznik patentowy, a w sprawach restrukturyzacji i upadłości także osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego, a ponadto osoba sprawująca zarząd majątkiem lub interesami strony oraz osoba pozostająca ze stroną w stałym stosunku zlecenia, jeżeli przedmiot sprawy wchodzi w zakres tego zlecenia, współuczestnik sporu, jak również małżonek, rodzeństwo, zstępni lub wstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia.

Pełnomocnikiem osoby prawnej lub przedsiębiorcy, w tym nieposiadającego osobowości prawnej, może być również pracownik tej jednostki albo jej organu nadrzędnego. Osoba prawna prowadząca, na podstawie odrębnych przepisów, obsługę prawną przedsiębiorcy, osoby prawnej lub innej jednostki organizacyjnej może udzielić pełnomocnictwa procesowego - w imieniu podmiotu, którego obsługę prawną prowadzi adwokatowi lub radcy prawnemu, jeżeli została do tego upoważniona przez ten podmiot.

W sprawach o ustalenie i zaprzeczenie pochodzenia dziecka i o roszczenia alimentacyjne pełnomocnikiem może być również przedstawiciel właściwego w sprawach z zakresu pomocy społecznej organu jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacji społecznej, mającej na celu udzielenie pomocy rodzinie.

W sprawach związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego pełnomocnikiem rolnika może być również przedstawiciel organizacji, do której zadań statutowych należy ochrona konsumentów.

W sprawach związanych z ochroną własności przemysłowej pełnomocnikiem twórcy projektu wynalazczego może być również przedstawiciel organizacji, do której zadań statutowych należą sprawy popierania własności przemysłowej i udzielania pomocy twórcom projektów wynalazczych.”;

34) uchyla się załącznik nr 19.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości

Uzasadnienie

1. Potrzeba i cel wydania aktu oraz stan rzeczy w normowanej dziedzinie.

Zasadnicze zmiany przewidziane przez projektowane rozporządzenie nowelizujące mają na celu usprawnienie postępowania sądów z dokumentami pochodzącymi z zagranicy oraz dostosowanie obecnie obowiązującego rozporządzenia do zmian w aktach rangi ustawowej.

Obecnie obowiązujące rozporządzenie nie przewiduje jasnych reguł postępowania z dokumentacją w przedmiotowych sprawach. Nie uwzględnia działań, które byłyby przydatne m.in. z uwagi na szerokie stosowanie środków komunikacji elektronicznej i które pozwoliłyby na uproszczenie postępowania.

Proponowane zmiany obejmują zatem dwa zakresy merytoryczne pierwszy z nich to zmiany mające na celu przyspieszenie czynności sądów dokonywanych w postępowaniach międzynarodowych np. poprzez pominięcie pośrednictwa prezesów sądów okręgowych w obrocie międzynarodowym, usunięcie obowiązku przekazywania przez sądy informacji do Ministra Sprawiedliwości o wszystkich sprawach w których stroną jest państwo obce albo jego organy, usunięcie zasady zgodnie z którą każda sprawa z elementem międzynarodowym musi być traktowana jako pilna, usunięcie obligatoryjnego tłumaczenia każdego pisma doręczanego za granicę. Drugą grupę stanowią zmiany o charakterze techniczno-legislacyjnym mające dostosować siatkę pojęciową obowiązującego rozporządzenia do aktualnego brzmienia ustawy – Prawo ustroju sądów powszechnych oraz ustawy – Prawo konsularne.

2. Różnice między dotychczasowym stanem prawnym, a stanem projektowanym.

- W obecnie obowiązującym rozporządzeniu nazwę „*Minister Spraw Zagranicznych*” proponuje się zastąpić określeniem „*minister właściwy do spraw zagranicznych*”, zgodnie z ustawą z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej.
- Projektowane rozporządzenie proponuje, by w każdym przypadku, gdzie dotychczas mowa o urzędzie konsularnym Rzeczypospolitej Polskiej nazwę tę zastąpić zwrotem „*konsul Rzeczypospolitej Polskiej*”, zgodnie z ustawą z dnia 25 czerwca 2015 r. Prawo konsularne.
- W projektowanym rozporządzeniu proponuje się również pominięcie pośrednictwa prezesów sądów okręgowych w obrocie międzynarodowym. Powyższe ma na celu przyspieszenie i uproszczenie postępowania. Wiele czynności z zakresu obrotu międzynarodowego ma charakter rutynowy i powtarzalny, nie wymagający przy tym

angażowania sądów okręgowych.

- § 1 - określenie zakresu przedmiotowego rozporządzenia powinno być dostosowane do jego treści. Niezbędne jest wskazanie, że dotyczy ono nie tylko przysługujących osobom fizycznym immunitetów dyplomatycznego i konsularnego, ale immunitetów przysługujących wszystkim podmiotom, w tym osobom prawnym takim jak państwa lub organizacje międzynarodowe.
- § 2 - słowa „ratyfikowane umowy międzynarodowe” należy zastąpić słowami: „prawo międzynarodowe”. Nowa redakcja rozszerza katalog wiążących sądy źródeł prawa międzynarodowego na wszystkie wskazane w art. 38 statutu Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości.
- § 3 - słowa „Ministra Sprawiedliwości” proponuje się zastąpić słowami „ministra właściwego do spraw zagranicznych zwięźle przedstawiając przedmiot i strony sprawy”. Zmiana przyspieszy postępowanie. Obecnie rola Ministra Sprawiedliwości ogranicza się do przekazania Ministrowi Spraw Zagranicznych informacji o sprawie.
- § 4¹ - należy odejść od traktowania sprawy jako pilnej tylko dlatego, że dotyczy ona obrotu międzynarodowego. Nadmierne rozbudowanie katalogu spraw pilnych uniemożliwia traktowanie ich w sposób rzeczywiście priorytetowy.
- § 5 - słowa „przesyła akta sprawy” proponuje się zastąpić słowami „na żądanie Ministra Sprawiedliwości przesyła akta sprawy”, ponieważ przesyłanie akt w każdej sprawie ujemnie wpływa na sprawność postępowania.
- § 7 - rejestrowanie błędnie skierowanego wniosku o pomoc prawną i wydawanie odrębnego zaskarżalnego postanowienia w przedmiocie właściwości jest zbędne i prowadzi do nieuzasadnionego przedłużania postępowania.
- § 9 - słowa „a w miarę możliwości, także osobę odpowiedzialną za wykonanie wniosku i adres poczty elektronicznej” proponuje się zastąpić słowami „a także osobę z którą można kontaktować się w sprawie wykonania wniosku i adres poczty elektronicznej”. Wskazanie adresu poczty elektronicznej powinno być standardem. Podobnie standardem powinno być wskazanie osoby właściwej do kontaktu.
- § 11 - obligatoryjne tłumaczenie każdego pisma doręczanego za granicę, nawet jeśli osoba uprawniona o to nie wnosi a sąd nie widzi takiej konieczności jest zbędne, przedłuża postępowanie i generuje niepotrzebne koszty. Jeśli natomiast w istocie tłumaczenie sporządza się jedynie na wniosek lub w szczególnych wypadku z urzędu przez sąd, wówczas §2 w dotychczasowym brzmieniu wydaje się bezprzedmiotowy,

zaś forma przekazania pism adresatowi nie ma przy tym znaczenia.

- § 13 - celowe jest wskazanie, że dokonując oceny, czy wniosek o pomoc prawną nie narusza podstawowych interesów państwa wezwanego sąd w miarę potrzeby powinien zwrócić się o stosowną informację do Ministra Spraw Zagranicznych.
- § 14 - pisma z zakresu obrotu międzynarodowego powinni podpisywać także asesory, co umożliwi zracjonalizowanie postępowania.
- § 15 - nowa redakcja ma na celu wyeliminowanie praktyki zgodnie z którą plik pism i załączników łączy się z plikiem tłumaczeń, gdyż w takiej sytuacji nie wiadomo, którego dokumentu dane tłumaczenie dotyczy.
- § 17 - zbędne jest zawieranie w rozporządzeniu obrotowym przepisów odrębnych w stosunku do ogólnych regulacji dotyczących nadzoru administracyjnego.
- § 18 – przepis dotyczy obrotu prawnego dokonywanego za pośrednictwem Ministerstwa Sprawiedliwości, co stanowi wyjątek od zasady obrotu bezpośredniego regulowanego instrumentami europejskimi. Kwestia ta dotyczy ust. 1 i 2, przy ust.2 pokrywa w całości zakres przedmiotowej regulacji.
- Proponuje się by Rozdział 4 Działu II uzyskał tytuł *„Sposób wykonywania czynności dotyczących osób korzystających z przywilejów i immunitetów wynikających z prawa międzynarodowego oraz czynności z udziałem tych osób.”*. Nowa redakcja dostosowana została do art. 51b ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Przepis Prawa o ustroju sądów powszechnych używa pojęcia „przywilej lub immunitet wynikający z prawa międzynarodowego”, aby usunąć pojawiające się w praktyce wątpliwości odnośnie do tego, czy chodzi tylko o immunitet dyplomatyczny i konsularny (dot. osób fizycznych), czy też odrębny od nich immunitet państwa lub organizacji międzynarodowej (dot. osób prawnych). Dodanie przed słowem „immunitet” słowa „przywilej” zsynchronizowało natomiast terminologię ustawy z aktualnie obowiązującymi przepisami Konwencji wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych i Konwencji wiedeńskiej o stosunkach konsularnych. Chodzi w przedmiotowym przypadku o wszelkie przywileje i immunitety prawnomiędzynarodowe, zarówno w sprawach cywilnych i karnych, zarówno jurysdykcyjne i egzekucyjne, zarówno w sprawach karnych jak i cywilnych, dotyczące osób fizycznych, prawnych i innych jednostek organizacyjnych występujących w obrocie, w tym państw i organizacji międzynarodowych. Zwrot „prawo międzynarodowe” obejmuje syntetycznie całość wiążącego Polskę prawa

międzynarodowego, niezależnie od źródła.

- § 26 - zapytanie sądu o immunitet może dotyczyć każdego podmiotu występującego w postępowaniu. Sąd powinien wskazać Ministrowi Spraw Zagranicznych zwięzłą informację o stanie faktycznym sprawy i własnych ustaleniach w przedmiocie immunitetu.
- § 27 ust. 1 – uwzględnione zostało to, że zrzeczenie się immunitetu może dotyczyć każdego podmiotu biorącego udział w jakimkolwiek postępowaniu sądowym w jakimkolwiek charakterze, a więc w szczególności oskarżonego, obwinionego, „podmiotu o którym mowa w art. 416 k.p.k.”, który stosownie do art. 4 k.k. nadal występuje w niektórych sprawach karnych.
- § 29 ust. 1 - przepis ten powinien uzyskać brzmienie *„Jeżeli zachodzi potrzeba przesłuchania w charakterze świadka lub występowania w charakterze biegłego lub tłumacza członka osoby korzystającej z immunitetu dyplomatycznego, wynikającego z prawa wewnętrznego lub międzynarodowe, w szczególności przepisów Konwencji wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych, sporządzonej w Wiedniu dnia 18 kwietnia 1961 r. (Dz. U. z 1965 r. Nr 37, poz. 232), sąd zwraca się do tej osoby, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw zagranicznych, o wyrażenie zgody.”* Słowa „Ministra Sprawiedliwości” zastąpiono słowami „ministra właściwego do spraw zagranicznych” w celu przyspieszenia postępowania. Obecnie rola Ministra Sprawiedliwości ogranicza się do przekazania Ministra Spraw Zagranicznych prośby sądu o wyrażenie zgody na przesłuchanie celem nadania jej biegu w drodze dyplomatycznej.
- § 29 ust. 6 - słowa „prezes sądu” należy zastąpić słowami „prezes sądu lub upoważniony sędzia, asesor sądowy lub referendarz sądowy” w celu - w pierwszej kolejności - umożliwienia prezesom upoważnienia koordynatora ds. współpracy międzynarodowej i praw człowieka do sprawdzenia prawidłowości wniosku. Koordynator będzie mógł działać tylko w zakresie upoważnienia, a upoważnienie będzie mogło obejmować tylko sprawy o których mowa w § 29. Czynności w innych sprawach z zakresu obrotu międzynarodowego (np. w sprawach o alimenty zagraniczne) wykonują osobiście prezesi, wizytatorzy ds. międzynarodowych, kierownicy sekcji ds. obrotu międzynarodowego, upoważnieni do tego na podstawie odrębnych przepisów. Ponadto rozszerzenie zakresu regulacji poprzez upoważnienie do wykonywania sprawdzenia prawidłowości wezwania asesorów sądowych i

referendarzy wpłynie na przyspieszenie postępowania w tym zakresie.

- § 32 ust. 1 i 2- środki przymusu można stosować także wobec osoby zamieszkałej za granicą, o czym – zgodnie z zasadą lojalności procesowej – należy ją pouczyć. Zatem konieczne jest usunięcie fragmentu przepisu wprowadzającego zakaz takiego pouczenia. Brak jest uzasadnionych argumentów dla pozostawienia zakazu takiego rodzaju pouczeń. Niemożliwość stosowania środków przymusu za granicą nie oznacza niezasadności takiego pouczenia wobec możliwości zastosowania takiego środka w kraju.
- § 35 - z uwagi na postępującą informatyzację rejestrów publicznych celowe jest potwierdzanie obywatelstwa polskiego na podstawie danych z systemu PESEL-SAD.
- § 37 - nowa redakcja tego przepisu dostosowuje jego brzmienie do art. 26-27 ustawy – Prawo konsularne. Dotyczy to również zmian w § 39 ust. 2, § 40 ust. 1, § 43 ust. 3 i § 45. ust. 1.
- § 39 – usunięta treść ust.1 pierwszego miała charakter fakultatywny. Do wniosku o przesłuchanie osoby można bowiem dołączyć niezbędne druki i treść pouczeń przewidzianych prawem na zasadzie dyskrecjonalnej decyzji organu wnioskującego.
- § 43 ust.4 – konieczne było uzupełnienie cytowanego § o obowiązek dołączenia pouczenia o prawie adresata do domowy odbioru korespondencji przewidzianej w przepisach odrębnych.
- § 70¹ i 70² - przepisy obligujące sądy okręgowe do dokonywania tłumaczenia postanowienia Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie rozstrzygnięcia wniosku państwa obcego o ekstradycję osoby ściganej, wydawanego na podstawie art.603§5 kpc usprawnią i przyspieszą postępowanie w indywidualnych sprawach koncentrując również i ten aspekt postępowania w rękach właściwego sadu.
- punkt 1 pouczenia w załączniku numer 5 - zmiana podyktowana zmianą art. 207 kpc.
- punkt 2 pouczenia w załączniku numer 5 – zmiana podyktowana zmianą art.217 kpc.
- punkt 1 pouczenia w załączniku numer 7 – zmiana podyktowana zmianą art. 1135⁵ kpc.
- punkt 3 pouczenia w załączniku numer 7 – zmiana podyktowana zmianą art.87 kpc.

4. Oświadczenia

W ocenie projektodawcy przedmiot projektowanej regulacji nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej i nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

Zgodnie z § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów projekt nie podlega opinii właściwych instytucji i organów Unii Europejskiej, w tym Europejskiego Banku Centralnego.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny z dniem skierowania do uzgodnień i konsultacji publicznych.

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na sektor małych i średnich przedsiębiorstw.